

КОМПОНЕНТИ *ТИН* / *ПЛІТ* У СКЛАДІ ФРАЗЕМ ДІАЛЕКТНОГО МОВЛЕННЯ

У статті проаналізовано символічне наповнення та просторове поширення фразем із компонентами *тин* / *пліт*, які є одними з головних символів української традиційної культури. На матеріалах лексикографічних праць і зразків діалектних текстів із трьох наріч української мови систематизовано семантичні вияви фразем та їх компонентів, визначено території їх побутування, можливі слова-супровідники, описано системні явища.

Ключові слова: фразема, компонент, діалектне мовлення, говір.

Постановка наукової проблеми та її значення. Складовою частиною картини світу є система господарювання та стосунки між людьми. Важливу роль в етнічних традиціях, що складають основу культури народу, відіграє ставлення людини до навколишнього світу як первісної та життєво важливої цінності, з якою найтісніше пов'язане існування людства на землі. Тому й витворення фразеологізмів, як відомо, залежить від спостережень над навколишніми предметами, тваринним і рослинним світом, а найбільше – над діями і поведінкою людини.

Ключовими словами української культури, особливо важливими і визначальними, учені називають такі, як *хата*, *ворота*, *криниця*, *дорога*, *вогонь*, *рушник*, *калина*, *барвінок* та ін. У говірковому мовленні, як і в літературному стандарті, фразеологізми завжди мають етнокультурний компонент, який може дещо по-різному презентувати рівень виразності, але чітко виявлятися в часовому та просторовому зіставленні з іншими діалектами чи мовами.

Аналіз досліджень цієї проблеми. Незважаючи на посилений інтерес дослідників до ареальної фразеології, на рівні східнослов'янських мов переважно описано символічні значення виразів із компонентами-назвами власне оселі та її елементів. Серед інформаційно-описових праць такої тематики на особливу увагу заслуговують дослідження кодів культури білорусів В. Я. Лящинської, зокрема, дослідниця проаналізувала ключові символи *двері*, *кут* / *вугол* у складі фразеологізмів білоруської літературної мови [4; 5], *стіна* – білоруської та російської мов [3]. Завдяки цим дослідженням доведено здатність кожного компонента виступати в ролі символу, еталона чи стереотипу.

В. Д. Ужченко та Д. В. Ужченко, висвітлюючи основні питання семантики й структури фразеологізмів, їх формування й динаміку, не оминули увагою культурно-національні компоненти в семантичній структурі сталих одиниць. Автори детально описали такі базові концепти

української культури, як *чоботи, дорога, лава, поріг, осика, вогонь*, у складі фразем української літературної мови через аналіз сукупності семантичних маркерів на основі культурологічної інформації. Важлива думка, що зміст концепту як основної одиниці ментальності, ментальної сутності залежить від світоглядних позицій і «визначається всією розмаїтістю контекстів його вживання» [6, с. 292].

Зазначимо, що особливі показники простору помешкання людини, такі, як *подвір'я, ворота, тин / пліт*, не були предметом аналізу на матеріалі українського діалектного мовлення, що й визначає актуальність нашого дослідження.

Мета і завдання статті: дослідити символічне наповнення та просторове поширення фразем із компонентами *тин / пліт*, які є важливими символами української традиційної культури, на матеріалах лексикографічних праць і зразків діалектних текстів із трьох наріч української мови; систематизувати семантичні можливості таких фразеологізмів, визначити ареали їх побутування, можливі слова-супровідники, системні явища.

Виклад основного матеріалу й обґрунтування результатів дослідження. Відомі словники символів української культури та міфології не розмежовують лінгвокультуреми *пліт* і *тин*. У лексикографічній праці «Знаки української етнокультури» В. В. Жайворонка, наприклад, знаходимо тлумачення символіки *ліса – пліт* (плотик) – *тин* (тинок, *тиночок*) – огорожа, сплетена з лози; плетена загорода; вони мали охоронну (відворотну силу) [2, с. 339].

У книзі «Українська міфологія» В. М. Войтовича подано символіку слова *огорожа* – межа «свого» і «чужого» простору, що захищає (реально і символічно) дім і двір від зовнішніх небезбед, від ворожих сил [1, с. 346].

У різних місцевостях України зводили різні типи огорож та воріт (кам'яні, живоплітні, дерев'яні, глинобитні) залежно від навколишньої живої природи, наявності каміння, статків господарів тощо. З огорожею в українських традиціях та віруваннях пов'язано чимало дійств: ворожіння, передбачення погоди, врожайності, викликання дощу тощо. «У ролі оберега житла огорожі належить першій зустрічати неспроханих гостей, а тому й мати відворотну силу» [1, с. 346].

Інформант із с. Бережанка Чемеровецького р-ну Хмельницької обл. так розповідає про огорожу двору, пояснює його відмінності та деталі: *за'бор йа'кий ро'били / йак ма'у хто 'доски то ка'зали / пл'ім і не' тин / до не'да'уна ше 'е та'к'і за'бори // 'досками / шта'хети 'е шта'хети / а се 'доски у'т'аг / 'доски 'гарно по'чищен'і і так 'к'іл'о пл'ім 'ма'є а'во 'тайак с'ц'і'на / 'до'уши' ше 'до'уши' / за'бити 'у три 'доски 'до'лину / а з'верха 'доска так 'н'і'би ст'і'ка'є // хто ма'у 'доски / а хто не' ма'у / два три дро'ти / та з ве'р'би пл'ели / 'колики по'били та'й ко'л'учий др'ім на'т'а'гнули / а сим то зро'били во'рота / не' б'рама / а во'рота // 'тоже три / ш'тири 'дошечки 'р'ід'ко і так по'пе'рек з'найеш на тих'во / шоб' три'малос'і / то се бу'ли*

во/рота / се буѣ та/киї **пл'ім** // н'іх/то пло/та не^и маѣ / н'і /с'етки не^ибачиѣ
 н'і то / а хто бо^ига/т'ішчиї / хто маѣ з/в'ітки во /досок тих д'іс/тати / то
 збиѣ со^и/б'і та/киї **тин** // а п'лели з ве^и/р'би спл'італи /тоже та/к'і **плотуки** //
 на се хто маѣ / /б'ідна /баба таї дро/ти с/т'агувала. Отже, за нашими
 спостереженнями, носії говірок розрізняють значення слів *тин* і *пліт* так
 само, як і словник української мови: тин – огорожа, сплетена з лози,
 тонкого гілля, очерету, жердин, покладених горизонтально [СУМ, X, с. 114];
 пліт – огорожа, плетена з хворосту [СУМ, VI, с. 587].

Від найдавніших часів відсутність огорожі була ознакою поганих
 господарів, ледачих: *ні тину ні двору* в кого 'хто-н. зовсім нічого не має' [УУ,
 с. 488]; бідність передана такими фразеологізмами: *п'і/ти п'ім пл'ім*
 (с. Рахнівка Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.); *п'і/ти/ноп'ім пло/ти*
 (с. Мала Кужелівка Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.) 'почати
 бідувати'; *п'ід плотом загнутис'* 'померти у бідності' [Аркушин, с. 114];
тинятися попід тином 'ледарювати' [ФСГЖ, с. 175]; *пус/тити /ноп'ім*
пло/ти кого 'довести до бідності', *п'і/ти /ноп'ід ти/ни* 'бідувати' (с. Комунар
 Новоушицького р-ну Хмельницької обл.); *поп'ім пл'ім ходіти* [Лавер, с. 22];
попід тином тинятися [Грица, с. 174]. Зауважимо, що досліджувані
 компоненти цього фразеосемантичного ряду *тин* і *пліт* виступають як
 синонімічні та взаємозамінні.

Поняття самотності людини теж може передаватися фразеологічними
 одиницями, у складі яких є компонент *пліт*, який, за нашими матеріалами,
 не можна замінювати лексемою *тин*: гуцульські – *йек к'іл ѣ п'лот'і*
 [Олійник, с. 93]; лемківські – *сам як кул в плоті* 'самотній' [Ступінська,
 с. 82]; *як кіл в плоті* 'без сім'ї, без рідних, без близьких і т. ін.; самотній,
 одинокий' [ФСЛГ, с. 117].

Семантичний ряд 'дуже лінивий', у якому виокремлюємо семантичну
 модель «не в змозі виконати найлегшу роботу = дуже лінивий»,
 наповнений прикладами: *через губу не плюне* [Номис, с. 143], *по /лаѣц'і не^и*
по/суне^иц'а (с. Нігин Чемеровецького р-ну Хмельницької обл.), */лошки во/ди*
ѣ /хату не^и ѣ/несе (с. Комунар Новоушицького р-ну Хмельницької обл.),
 серед яких у східнослов'янських говірках образним мотиватором
 виступає лексема *тин*: *через тин не перегнеться* [УУ, с. 489].

На основі порівняння одиниць із різних говіркових ареалів
 спостерігаємо, що у свідомості етносу межа «свого» і «чужого» простору є
 антропо-предметним центром. Вербалізація семантики виявляється у двох
 вимірах: 1) виконувати якісь дії біля *плоту/тину*: *вертітись навколо*
тину 'пліткувати' [ФСГЖ, с. 175]; *жити як Пилип попід тином* 'ледарювати'
 [Грица, с. 161]; *дрімота коло плота* 'дуже повільно' [ФСЛГ, с. 82]; 2)
 виконувати дії з *плотом/тином*: *міряти пліт* 'робити щось непотрібне'
 [Кірілкова, с. 98]; *підпирати плота* 'бути п'яним' [Кірілкова, с. 122]; *тин*
городити 'говорити абищо, пусте; займатися балачками' [УУ, с. 488];
тин(и) збивати 'розлютитися' [ФСГЖ, с. 175].

Загальновідомий вираз *ні в тин ні в ворота* у «Фразеологічному словнику української мови» подано в шести значеннях: не спроможний, не здатний виконувати свої прямі обов'язки; який нічого не вміє робити, ні на що не здатний; те, що зовсім втратило свою значущість; недолadne, недоречне, не те, що треба; ні з місця, нікуди; дуже погано, безладно [ФСМ, II, с. 882–883]. Сучасні словники говірок зрідка подають два значення цього фразеологізму, натомість відзначаємо варіативність компонентів другої частини виразу. Структурна модель представлена численними прикладами і лексичними варіантами: *ні в тин ні в лин* 'нікудишній' [Аркушин, с. 127]; *ни в тин, ни в вурота* 'ні те, ні се' [Громик, с. 163]; західноподільські *н'ї ў тин н'ї ў во/рота*: 1) 'дурний'; 2) 'розгубитися'; середньополіські – *ні в тин ні в ворота* 'щось недоречне' [ФСГЖ, с. 36], *ні в тин ні в млин ні в срібні ворота* 'щось недоречне' [ФСГЖ, с. 175]; західнополіські – *ні в тин ні в лин* 'нікудишній' [Аркушин, с. 127]; східнословобожанські – *ні в тин ні в ворота*: 1) 'дуже товстий'; 2) 'розумово відсталий, дурнуватий' [УУ, с. 488]; *ні в тин ні в дрин* 'зовсім нікуди не годиться: важко зрозуміти' [там само]; *ні в тин ні в загату* 'нікуди не гожий' (*загата* – тут 'плетена загорожа') [там само]; *ні в тин ні в лад* 'непідходяще; незручне' [там само]; *ні в тин ні в млин* хто 'пришелепуватий, дурнуватий' [там само]; *ні в тин ні в Червону (Красну) Армію*, зі сл. *говорити* 'казна-що, нісенітницю' [там само].

Тільки у «Фразеологічному словнику східнословобожанських і степових говірок Донбасу» знаходимо фразеологізм із компонентом у зменшено-пестливій формі *тинок*: як у *тинку застряти* (зі сл. кричати) на позначення дії 'дуже голосно кричати' [УУ, с. 489]. У волинських говірок зафіксовано значення 'співати фальшиво' компаративного фразеологізму як *собака в плоті* [Кірілкова, с. 158]. Непрозору семантику має компонент *кутько* у виразі як *кутько під тином*, зі сл. ревти, плакати 'дуже сильно, схлипуючи' [УУ, с. 296].

Мотиваційним центром фразем, що характеризують суть сказаного, є компонент *ліпити*: західноподільські – *приел'їни до п'лота* 'сказати щось недоречне' (с. Мала Кужелівка Дунаєвецького р-ну Хмельницької обл.); східноподільські – *ліпити сліпого до плоту* 'пустословити, говорити невпопад' [Доленко 1, с. 103], *ліпити сліпого до плота* 'говорити нісенітницю' [Доленко 2, с. 153].

Думку про те, що фраземи «утримують» традиційні для певної території діалектизми, підтверджує зіставлення однакових одиниць, наприклад: закарпатські – *квичи'ш ги пац'а у плот'ї* [Дзензелівський, с. 405]; середньоподінцівські – *як свиня в плоту застрявши* [Шкуран, с. 162].

Привертання особливої уваги співрозмовників до повсякденних чи звичних речей засуджується у фраземі *воробу на плоті хказувати* кому зі значенням 'говорити про загальновідомі речі' [Вархол, с. 34], де «звичність» передана компонентами *пліт* і *ворона*.

Співзвуччя лексем *пліт*, *плести*, *пліткувати* спричиняє розвиток метафоричних виразів *плести плота* 'говорити неправду' [Аркушин, с. 114]. Не спостерігаємо взаємозамінності компонентів *тин* і *пліт* у виразах, що засуджують лінощі та байдикування: *піті зогнати ворону з плота* 'нічого не робити' [Вархол, с. 34]; *піти зогнати ворону з плота* 'нічого не робити, байдикувати' [ФСЛГ, с. 121].

У фразеологічних одиницях, зафіксованих на території гуцульських і буковинських говірок, спостерігаємо збереження в сучасному говірковому мовленні діалектизму *катран* та розмовного компонента *шмата*: *пропав, як катран (шмата) з плота* 'про щось (когось), що раптово зникло' [Лесюк, с. 179]; буковинські – *пропав, як катран з плота* [БГХ, с. 379], *пропав, як катран с плота* [МСБГ, IV, с. 26].

Зазначимо, що літературна лексема *паркан* у складі фраземи зафіксована лише в середньоподінцівській говірці *дивиться, неначе собака крізь паркан* 'уміння стежити за людьми через діри в паркані' [Шкуран, с. 162], а компонент *забор* трапляється у мовленні носіїв південноволинських говірок – *на заборі розписатися* 'жити подружнім життям, не зареєструвавши шлюб' [Кірілкова, с. 144]; *загриміти під забором* 'зазнати поразки' [Кірілкова, с. 65]; середньонаддніпрянських – *забór кол'інами п'ідпирá* 'високий' [Лонська, с. 243]; *кол'іна чéрез забór вигл'адáйут'* 'високий' [Лонська, с. 243]; центральнослобожанських – *каждому забору кланятися* 'про непевну ходу, п'яного' [Сагаровський, с. 142]; східнослобожанських – *двоюрідний тин моєму забору*, жарт. або ірон. 'дуже далека рідня' [УУ, с. 487].

За опублікованими даними, тільки у східнослобожанських говірках вживаний евфемізований фразеологізм *пoпід (під) тином лежав* 'про народження дитини (у розмові з малими дітьми)' [УУ, с. 488]; *найшли (знайшли) під тином* [та само].

Висновки та перспективи дослідження. Отже, національна культурна інформація яскраво виявлена в різних контекстах, а особливо у фразеологічних одиницях. У свідомості етносу межа «свого» і «чужого» простору є антропо-предметним центром, а вербалізація семантики фразеологізмів з компонентами *тин* / *пліт* виявляється у двох вимірах: 1) виконувати якісь дії біля огорожі; 2) виконувати дії з огорожею. Нові матеріали з різних територій України, які ще недостатньо представлені в лексикографічних працях, допоможуть дослідити культурологічну характеристику фразеологічних одиниць та їх компонентів, тому наше завдання – вивчити особливості вживання й територіальне поширення фразем із традиційною будівельною лексикою, що відображає житлово-архітектурний код української культури.

Перспективними вважаємо дослідження актуальної проблеми про просторове поширення фразеологізму і власне його компонентів (на основі наративів, словників, фольклорних та етнологічних пам'яток), виявлення територій, де вживання і розуміння слова збігається з його

функціями у фраземі або лише одне з багатьох значень загальноновживаного слова стає фразетвірним.

Умовні скорочення використаних джерел

Аркушин – Аркушин Г. Л. Сказав, як два зв'язав. Народні вислови та загадки із Західного Полісся і західної частини Волині / Г. Л. Аркушин. – Люблін-Луцьк, 2003. – 176 с.

БГХ – Буковинські говірки : хрестоматія діалектних текстів / укл. Руснак Н. О., Гуйванюк Н. В., Бузинська В. Є. – Чернівці : Рута, 2006. – 383 с.

Вархол – Вархол Н. Фразеологічний словник лемківських говірок Східної Словаччини / Н. Вархол, А. Івченко. – Братіслава : Словацьке пед. вид-во. Відділ укр. літери в Пряшеві, 1990. – 160 с.

Грица – Грица Т. Г. Фразеологія говорів Гуляйпільського р-ну Запорізької обл. : дис. ... канд. філол. наук : спеціальність 10.02.01 / Т. Г. Грица. – Харків, 1996. – 181 с.

Громик – Громик Ю. В. Фразеологізми поліської говірки села Липно Ківерцівського р-ну Волинської обл. / Ю. В. Громик // Волинь-Житомирщина : іст.-філол. зб. з регіон. проблем. – Житомир : [б. в.], 2002. – № 8. – С. 152–170.

Дзендзелівський – Дзендзелівський Й. О. Лінгвістичний атлас українських народних говорів Закарпатської обл. України (лексика) / Й. О. Дзендзелівський. – Ужгород, 1993. – Ч. III. – 464 с.

Доленко 1 – Доленко М. Т. Із спостережень над діалектною фразеологією Поділля / М. Т. Доленко // Українське мовознавство. – 1975. – Вип. 3. – С. 102–107.

Доленко 2 – Доленко М. Т. Матеріали для словаря діалектних фразеологізмів Подолья / М. Т. Доленко // Вопросы фразеологии : сб. науч. тр. Самарк. гос. ун-та. – Самарканд, 1975. – Вып. 272. – № 8. – С. 131–161.

Кірілкова – Кірілкова Н. В. Словник волинської фразеології / Н. В. Кірілкова. – Острог-Рівне, 2013. – 192 с.

Лавер – Лавер В. И. Фраземика украинских диалектов карпатского региона : автореф. дисс. ... докт. філол. наук : специальность 10.02.01 / В. И. Лавер. – К., 1992. – 50 с.

Лесюк – Лесюк М. Мовний світ сучасного галицького села (Ковалівка Коломийського району) / Лесюк Микола. – Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. – 328 с.

Лонська – Лонська Л. Народна фразеологія як елемент збереження етнокультури / Людмила Лонська // Філологічний вісник Уманського держ. пед. ун-ту імені Павла Тичини : зб. наук. праць / гол. ред. Л. М. Полюга. – Умань : ВПЦ «Візаві», 2011. – Вип. 1. – С. 240–249.

МСБГ – Матеріали до словника буковинських говірок : навч. посіб. / Прокопенко В. А. та ін. – Чернівці, 1971–1979. – Вип. 1–6.

Номис – Приказки, прислів'я і таке інше : уклад М. Номис / упоряд., приміт. та вступна стаття М. М. Пазяка. – К., 1993. – 768 с.

Олійник – Олійник М. Я. Фразеологія гуцульських говірок : дис. ... канд. філол. наук : спеціальність 10.02.01 / М. Я. Олійник. – Львів, 2002. – 222 с.

Сагаровський – Сагаровський А. А. Професійні елементи у фразеологічному ідіодіалекті / А. А. Сагаровський // Лінгвістика : зб. наук. праць. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – № 3 (24). – Ч. I. – С. 140–146.

Ступінська – Ступінська Г. Ф. Фразеологія лемківського говору української мови : дис. ... канд. філол. наук : спеціальність 10.02.01 / Г. Ф. Ступінська. – Івано-Франківськ, 2000. – 198 с.

СУМ – Словник української мови : в 11 т. / АН УРСР; Інститут мовознавства; за ред. І. К. Білодіда. – К. : Наук. думка, 1970–1980. – Т. 1–11.

УУ – Ужченко В. Д. Фразеологічний словник східнословобожанських і степових говірок Донбасу / В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – Вид. 6-е, доп. й переробл. – Луганськ, 2013. – 552 с.

ФСГЖ – Добролюбова Г. Фразеологічний словник говірок Житомирщини / Галина Добролюбова. – Житомир : Вид-во «Волинь», 2010. – 404 с.

ФСЛГ – Ступінська Г. Ф. Фразеологічний словник лемківських говірок / Г. Ф. Ступінська, Я. В. Битківська. – Тернопіль : Навч. книга – Богдан, 2013. – 464 с.

ФСМ – Фразеологічний словник української мови / уклад. В. М. Білоноженко та ін. – К. : Наук. думка, 1993. – Кн. I. – 530 с. – Кн. II. – 984 с.

Шкуран – Шкуран О. В. Культурологічний аспект Середньоподінцівської компаративної фразеології / О. В. Шкуран // Лінгвістика : зб. наук. праць. – Луганськ : ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2011. – № 3 (24). – Ч. I. – С. 161–163.

Список використаної літератури

1. Войтович В. М. Українська міфологія / В. М. Войтович. – Вид. 2-ге, стереотип. – К. : Либідь, 2005. – 664 с.

2. Жайворонок В. В. Знаки української етнокультури : словник-довідник / В. В. Жайворонок. – К. : Довіра, 2006. – 703 с.

3. Ляшчынская В. А. Аналіз фразеалагізмаў з кампанентам *сцянаў* беларускай і рускай мовах / В. А. Ляшчынская // Региональные аспекты современных историко-правовых, филолого-культурологических, психолого-педагогических, естественнонаучных и экономических исследований : сб. матер. Междунар. науч.-практ. конф. – Новозыбков, 2015. – С. 185–194.

4. Ляшчынская В. А. *Дзверы* – сімвальны кампанент фразеалагізмаў архітэктурна-дамаўладкавальнага кода культуры / В. А. Ляшчынская // Скарынаскія традыцыі: гісторыя і сучаснасць : зб. навук. артыкулаў : у 2 ч. – Гомель, 2015. – Ч. 1. – С. 194–202.

5. Ляшчынская В. А. Фразеалагізмы архітэктурна-будаўнічага кода культуры беларусоў з кампанентам *пугал* / *кут* / В. А. Ляшчынская, З. У. Шведава // Чарнобылем не зарасце: традыцыі матэрыяльнай і духоўнай культуры Усходняга Палесся : зб. навук. артыкулаў : у 2 ч. – Ч. 1 / рэдкал. : А. А. Станкевіч (гал. рэд.) [і ін.]. – Гомель : ГДУ імя Ф. Скарыны, 2016. – С. 214–221.

6. Ужченко В. Д. Фразеологія сучасної української мови : навч. посіб. // В. Д. Ужченко, Д. В. Ужченко. – К. : Знання, 2007. – 494 с.

Коваленко Наталія. Компоненты *тын* / *плит* (ограждение) в составе фразем диалектной речи. В статті проаналізовані символічне наповнення і територіальне розповсюдження фразеологізмів з компонентами *тын* / *плит* (ограждение) – важливими символами української традиційної культури. На матеріалах лексикографічних робіт і образців діалектних текстів наречій українського мови систематизовані семантичні різновидності фразеологізмів, визначені території їх використання, можливі супроводжуючі слова, системні явища.

Національна культурна інформація відображається в різних контекстах, особливо в фразеологічних одиницях. В свідомості етноса границя «свого» і «чужого» простору є антропо-предметним центром, а вербалізація семантики фразеологізмів з компонентами *тын* / *плит* (ограждение) реалізується в двох вимірах: здійснювати якісь-то дії поруч огорожі і здійснювати дії з огорожею.

Ключові слова: фразеологізм, компонент, діалектна мова, говір.

Kovalenko Nataliia. Components «Tyn/Plit» (the Fence/Hedge) in the Phrasemes of Dialectal Language. The article highlights the symbolic content and spatial distribution of the phrasemes with components «tyn / plit», which is one of the main traditional symbols of the Ukrainian culture. The author analyzes the issue of the phrasemes on the material from lexicographical sources and the examples from dialectal texts of three dialects of the

Ukrainian language, reveals their semantic varieties and systematizes them. The emphasis is laid on certain areas of their use, possible accompanying words, regularity of the phenomena. The study seeks out to prove that culture information of a nation is displayed/ revealed in different contexts, and especially in phraseology. The border between «the own» and «someone else's» space is the anthropological subjective center in the consciousness of any ethnos. The author draws conclusions that verbalization of the semantic meaning of the phraseologisms with components «tyn / plit» is actualized in two dimensions – to perform certain actions near the fence and to carry out some kinds of work with the fence.

Key words: phraseological unit, component, dialectal language, dialect.

Стаття надійшла до редколегії 13.03.2017